

Hrvatska narodna banka
Sektor platnog prometa
Direkcija za nadzor platnog prometa

STATISTIKA PLATNOG PROMETA

IZVJEŠTAJ O BEZGOTOVINSKIM PLATNIM TRANSAKCIJAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA 2014. GODINU

Srpanj 2015.

PREGLED OSNOVNIH POJMOVA

Izravno terećenje jest platna usluga za terećenje platiteljevog računa za plaćanje, pri čemu je platna transakcija inicirana od strane primatelja plaćanja na osnovi suglasnosti platitelja dane platiteljevom pružatelju platnih usluga, primatelju plaćanja ili pružatelju platnih usluga primatelja plaćanja.

Kartična platna transakcija usluga je koja se temelji na prihvatnoj kartičnoj infrastrukturi i pravilima poslovanja kartične platne sheme za izvršavanje platne transakcije debitnom ili kreditnom karticom.

Kreditni transfer je platna usluga kojom se račun za plaćanje primatelja plaćanja odobrava za platnu transakciju na teret platiteljeva računa za plaćanje od strane pružatelja platnih usluga kod kojeg se vodi platiteljev račun za plaćanje, na osnovi upute koju daje platitelj.

Međunarodna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) posluje u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) posluje prema propisima treće države ili druge države članice.

Nacionalna platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platiteljev pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga, a koji posluje u RH.

Terećenje bez naloga jest transakcija koju inicira i izvršava kreditna institucija, prijenosom s računa za plaćanje svojega korisnika platne usluge na temelju ugovora s tim korisnikom, a bez posebnog naloga za plaćanje (kamate, naknade za pojedine platne usluge kao npr. naknada za vođenje računa).

Trajni nalog je uputa koju je platitelj dao pružatelju platnih usluga kod kojega se vodi platiteljev račun za plaćanje, za izvršavanje kreditnih transfera u redovitim vremenskim razmacima ili na unaprijed utvrđene datume (npr. plaćanje anuiteta ili rate kredita i sl.).

Usluga plaćanja računa jest platna transakcija kod koje kreditna institucija na temelju ugovora s primateljem plaćanja prikuplja novčana sredstva platitelja i prikupljeni iznos stavlja na raspolaganje primatelju plaćanja u vremenskim ciklusima određenima ugovorom (npr. račun za struju, vodu, plin i sl.), a u skladu s odredbama Zakona o platnom prometu kojima se određuju rokovi izvršenja plaćanja.

Uvod

Na području gotovo svih zemalja članica Europske unije pa tako i Republike Hrvatske (u nastavku teksta: RH) kod bezgotovinskih platnih transakcija zabilježen je značajan porast u posljednjih nekoliko godina u broju i vrijednosti. Navedeno se posebno odnosi na broj kartičnih platnih transakcija, koji se prema podacima Europske središnje banke u razdoblju od 2000. do 2012. godišnje prosječno povećavao za 10%.¹ Istodobno, ukupan broj transakcija kreditnih transfera i izravnih terećenja godišnje se prosječno povećavao za 5%.²

Analizira li se struktura broja nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija u RH na razini jedne kalendarske godine (u ovom slučaju 2014.), može se zaključiti kako najveći udio (43%) u ukupnom broju nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija imaju transakcije kreditnog transfera. Slijede ih transakcije platnim karticama s udjelom od 32% i transakcije terećenja bez naloga s udjelom od 18%. Transakcije izvršene korištenjem usluge plaćanja računa i usluge izravnog terećenja sudjeluju s udjelima nešto manjima od 4%, a na posljednjem mjestu nalazile su se transakcije čekovima sa zanemarivim udjelom od 0,01%.

Istodobno, najveći udio u strukturi broja međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija imaju transakcije platnim karticama (86%) i transakcije izvršene korištenjem usluge kreditnog transfera s ukupnim udjelom od 14%.

S druge strane, u strukturi ukupne vrijednosti bezgotovinskih platnih transakcija izrazito dominantan udio imaju transakcije izvršene korištenjem usluge kreditnog transfera. Naime, transakcije izvršene korištenjem usluge kreditnog transfera u 2014. činile su više od 96% ukupne vrijednosti svih izvršenih nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija.

Kada govorimo o međunarodnim platnim transakcijama, transakcije izvršene korištenjem usluge kreditnog transfera činile su više od 95% ukupne vrijednosti svih izvršenih transakcija.

Ovako visok udio kreditnih transfera u ukupnoj vrijednosti bezgotovinskih platnih transakcija rezultat je činjenice da se upravo kreditni transferi najčešće rabe u transakcijama veće vrijednosti. Tako su kreditni transferi uobičajeni način izvršenja

¹ Broj nacionalnih kartičnih platnih transakcija u RH porastao je u razdoblju od 2006. do 2014. godine za 61,4%, i to s 203,68 milijuna koliko ih je izvršeno u 2006. godini na 328,76 milijuna koliko ih je izvršeno u 2014.

² Europska središnja banka: *Card payments in Europe – a renewed focus on SEPA for cards*, travanj 2014., str. 25.

plaćanja između trgovačkih društava, između trgovačkih društava i banaka, plaćanja između fizičkih osoba, isplate plaća i mirovina i slično. To je vidljivo i iz prosječne vrijednosti pojedinačne transakcije kreditnog transfera koja je znatno veća od npr. prosječne vrijednosti kartične transakcije kojom se ponajprije koristi za kupoprodaju robe i usluga u maloprodaji.

Izvještaj u Tablici 1. prikazuje ukupan broj i vrijednosti izvršenih bezgotovinskih platnih transakcija u RH u 2014. godini. Podaci iz Izvještaja prikupljeni su na temelju Odluke o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (u nastavku teksta: Odluka). Odlukom je propisana obveza izvještavanja Hrvatske narodne banke (u nastavku teksta: HNB) o podacima u vezi s platnim prometom i elektroničkim novcem te sadržaj, način i rokovi tog izvještavanja.

Pružatelji platnih usluga čiji su podaci korišteni pri izradi Izvještaja jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platnih usluga izdavanja i prihvaćanja platnih kartica i
2. institucije za elektronički novac koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platnih usluga izdavanja i prihvaćanja platnih kartica.

Izvještaj je podijeljen na nacionalne (točka **A** Izvještaja) i međunarodne platne transakcije (točka **B** Izvještaja).

Tablica 1. Izvještaj o bezgotovinskim platnim transakcijama u Republici Hrvatskoj u 2014. godini

Izvršene platne transakcije {1}	Broj transakcija	%	Vrijednost transakcija u kunama	%
A) NACIONALNE PLATNE TRANSAKCIJE				
1. Poslani kreditni transferi {2}	271.295.771	42,51%	1.857.263.532.390	96,53%
1.1. Kreditni transferi	253.453.484	93,42%	1.800.904.751.705	96,97%
1.2. Trajni nalozi	17.842.287	6,58%	56.358.780.685	3,03%
2. Usluga plaćanja računa	25.371.371	3,98%	5.978.441.005	0,31%
3. Izravna terećenja	19.995.519	3,13%	14.961.658.848	0,78%
4. Terećenja bez naloga {3}	115.180.032	18,05%	3.230.676.034	0,17%
5. Transakcije platnim karticama izdanima u RH {4}	206.257.435	32,32%	42.561.465.065	2,21%
5.1. Debitne platne kartice	126.489.319	61,33%	22.319.568.879	52,44%
5.2. Kreditne platne kartice	79.768.116	38,67%	20.241.896.186	47,56%
6. Transakcije čekovima izdanima u RH {5}	61.837	0,01%	28.076.747	0,001%
UKUPNO NACIONALNE PLATNE TRANSAKCIJE (1. – 6.)	638.161.965	100%	1.924.023.850.089	100%
B) MEĐUNARODNE PLATNE TRANSAKCIJE				
7. Poslani kreditni transferi {6}	1.531.357	3,90%	194.277.745.047	49,60%
8. Primljeni kreditni transferi {7}	4.030.609	10,28%	180.041.283.350	45,96%
9. Transakcije platnim karticama izdanima u RH {8}	13.515.655	34,46%	7.765.367.963	1,98%
10. Transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH {9}	20.139.074	51,35%	9.622.947.078	2,46%
UKUPNO MEĐUNARODNE PLATNE TRANSAKCIJE (7. – 10.)	39.216.695	100,00%	391.707.343.438	100,00%
UKUPNO (A+B)	677.378.660		2.315.731.193.527	

{1} *Izvršene platne transakcije* obuhvaćaju izvršene bezgotovinske platne transakcije u svim valutama, a preračunate u kune po srednjem tečaju HNB-a na posljednji dan svakog mjeseca.

{2} *Poslani kreditni transferi* obuhvaćaju sve nacionalne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija.

{3} *Terećenja bez naloga* obuhvaćaju transakcije terećenja bez naloga po računima potrošača i poslovnih subjekata (kamate i naknade za pojedine platne usluge, npr. naknada za vođenje računa). Transakcije terećenja bez naloga ne uključuju transakcije prijenosa iznosa rate/anuiteta kredita s računa za plaćanje korisnika platnih usluga na račun kreditne institucije ako je ugovorom o kreditu ugovoren takav prijenos.

{4} *Transakcije platnim karticama izdanima u RH* obuhvaćaju samo nacionalne kartične platne transakcije kupnje robe i usluga te ugovornih terećenja (uključuju se transakcije kupnje robe i usluga preko obročne otplate i potrošačkih kredita). Transakcije podizanja i polaganja gotovog novca platnom karticom, kao i transakcije naknada, kamata, članarina i sl. koje je naplatio izdavatelj preko platne kartice, nisu uključene.

{5} *Transakcije čekovima izdanima u RH* obuhvaćaju samo transakcije kupnje čekom.

{6} *Poslani kreditni transferi* obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija.

{7} *Primljeni kreditni transferi* obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere u korist računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija.

{8} *Transakcije platnim karticama izdanima u RH* obuhvaćaju sve vrste međunarodnih kartičnih platnih transakcija karticama izdanima u RH, tj. transakcije kupnje robe i usluga te transakcije podizanja gotovog novca platnom karticom.

{9} *Transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH* obuhvaćaju transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH za kupnju robe i usluga preko prihvatnih uređaja. Transakcije kupnje e-novcem uključene su u Izvještaj.

Izvor: HNB

A) NACIONALNE BEZGOTOVINSKE PLATNE TRANSAKCIJE

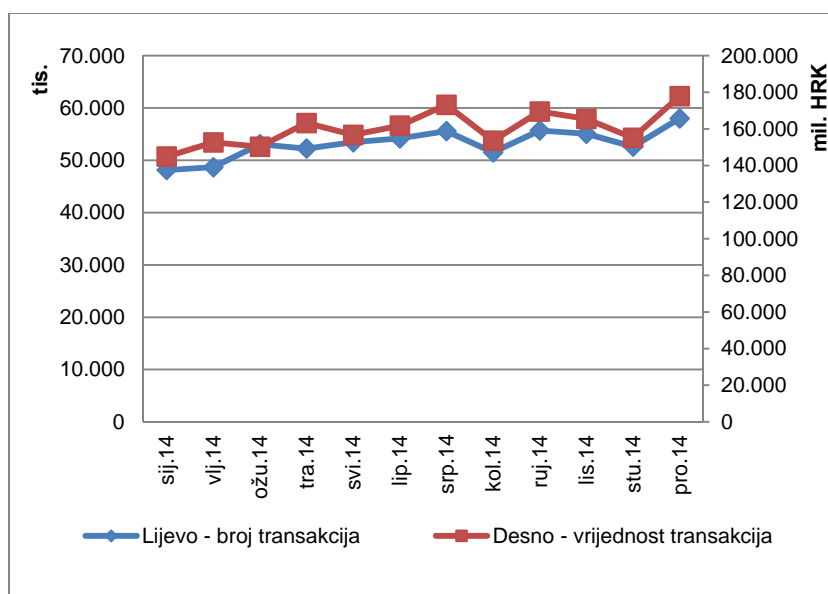
Nacionalne bezgotovinske platne transakcije jesu platne transakcije u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga, koji posluju u RH. Podaci o nacionalnim bezgotovinskim platnim transakcijama u Izvještaju grupirani su u šest kategorija:

- Poslani kreditni transferi,
- Usluga plaćanja računa,
- Izravna terećenja,
- Terećenja bez naloga,
- Transakcije platnim karticama izdanima u RH i
- Transakcije čekovima izdanima u RH.

Prema dostavljenim podacima izvještajnih obveznika u RH su tijekom 2014. ukupno izvršena 638,2 milijuna nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija u ukupnoj vrijednosti od 1.924.023,8 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne nacionalne bezgotovinske platne transakcije iznosila je 3.015 kuna.

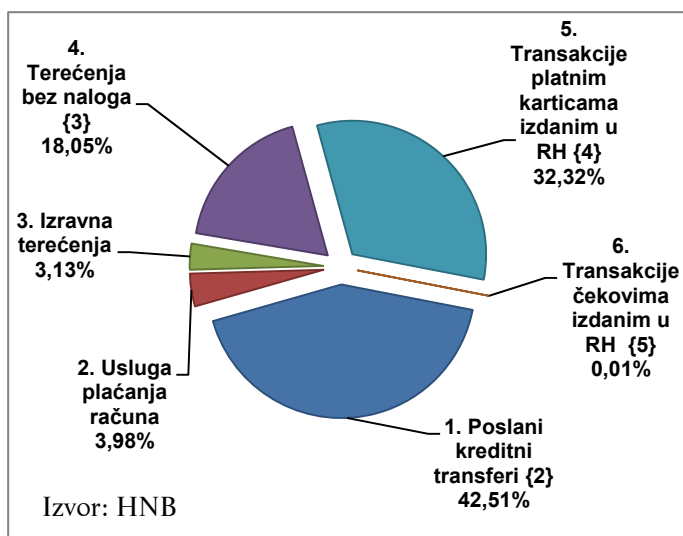
Prosječno je mjesečno izvršen 53,2 milijun nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 160.335,3 milijuna kuna. (Slika 1.)

Slika 1. Broj i vrijednost nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija

Izvor: HNB

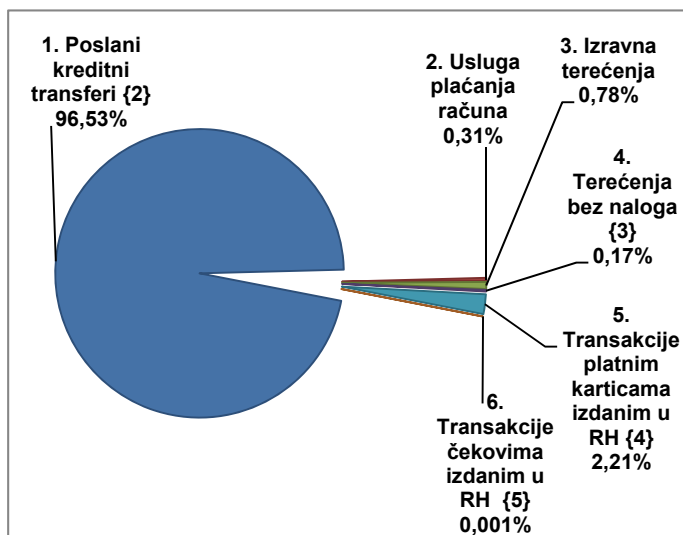
Slika 2. Struktura nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija prema broju izvršenih platnih transakcija

Iz strukture nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija prema broju izvršenih platnih transakcija utvrđeno je kako se najveći udio (njih 42,51%) odnosio na transakcije poslanih kreditnih transfera. Slijedile su ih transakcije platnim karticama izdanim u RH s udjelom od 32,32% i transakcije terećenja bez naloga s udjelom od 18,05%. Transakcije izvršene korištenjem usluge plaćanja računa i

usluge izravnog terećenja sudjelovale su s udjelom od 3,98%, odnosno 3,13%. Na posljednjem mjestu nalaze se transakcije čekovima izdanim u RH s udjelom od 0,01% (Slika 2.).

Slika 3. Struktura nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih platnih transakcija

U strukturi nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih platnih transakcija poslani kreditni transferi zauzimaju još veći udio i čine više od 96% vrijednosti svih izvršenih nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija. (Slika 3.)

U nastavku se teksta detaljnije analizira svaka od kategorija nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija.

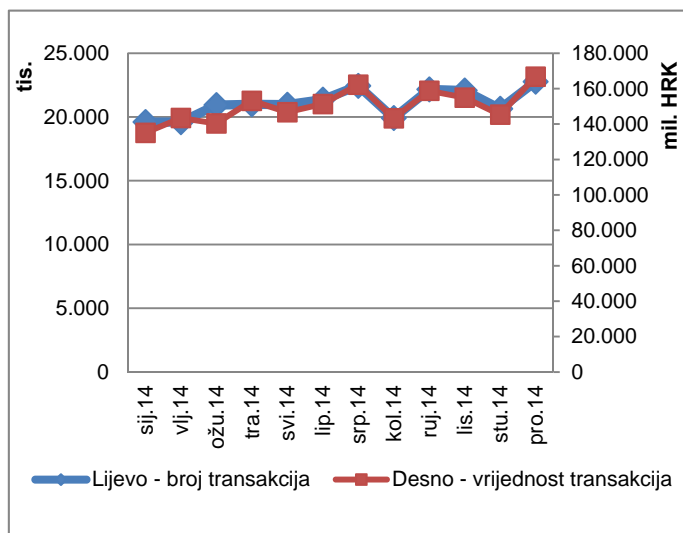
1. Poslani kreditni transferi

Poslani kreditni transferi dominantna su platna usluga u RH i obuhvaćaju sve nacionalne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija u RH.

Tako je u 2014. izvršeno 271,3 milijuna transakcija poslanih kreditnih transfera u ukupnoj vrijednosti od 1.857.263,5 milijuna kuna. Promatraju li se isti podaci na razini mjeseca, utvrđeno je kako je prosječno izvršeno 22,6 milijuna poslanih kreditnih transfera s prosječnom vrijednosti od 154.772,0 milijuna kuna mjesečno. Prosječna vrijednost jednoga poslanoga kreditnog transfera iznosila je 6.846 kuna.

S namjerom odvojenog prikaza trajnih naloga, odnosno nacionalnih bezgotovinskih kreditnih transfera koji se izvršavaju u redovitim vremenskim razmacima ili na unaprijed utvrđene datume (npr. plaćanje anuiteta ili rata kredita i sl.), poslani kreditni transferi u Izvještaju podijeljeni su u dvije točke, tj. na kreditne transfere (točka 1.1.) i trajne naloge (točka 1.2.). Od toga, udio kreditnih transfera u ukupnom broju iznosio je 93,4%, a u ukupnoj vrijednosti 97,0%. Ostatak od 6,58% u ukupnom broju, odnosno 3,0% u ukupnoj vrijednosti izvršenih transakcija poslanih kreditnih transfera, odnosio se na točku 1.2. Trajni nalozi. Na slikama 4. i 5. prikazano je kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti obiju točaka poslanih kreditnih transfera u 2014.

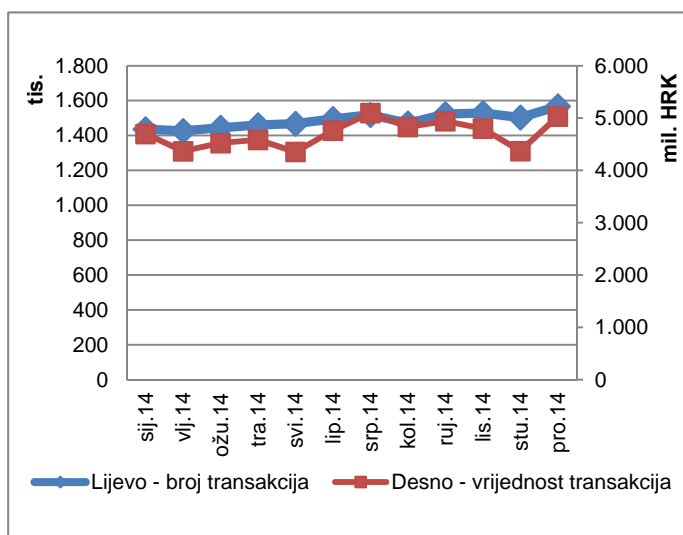
Slika 4. Kreditni transferi (točka 1.1.)

Izvor: HNB

U RH je u 2014. ukupno izvršeno 253,5 milijuna transakcija nacionalnih kreditnih transfera u ukupnoj vrijednosti od 1.800.904,7 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršen 21,1 milijun nacionalnih kreditnih transfera s prosječnom vrijednosti od 150.075,4 milijuna kuna mjesečno (Slika 4.). Prosječna vrijednost jednoga nacionalnoga kreditnog transfera iznosila je 7.105 kuna.

Slika 5. Trajni nalozi (točka 1.2.)

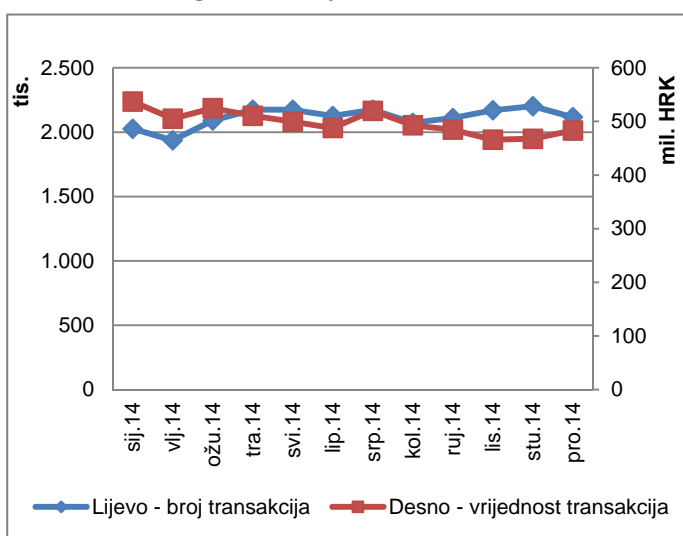
Trajnih naloga izvršenih na teret računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata u 2014. izvršeno je 17,8 milijuna u ukupnoj vrijednosti od 56.358,8 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 1,5 milijuna trajnih naloga s prosječnom vrijednosti od 4.696,6 milijuna kuna mjesečno (Slika 5.). Prosječna vrijednost jednoga trajnog naloga iznosila je 3.159 kuna.

Izvor: HNB

2. Usluga plaćanja računa

Usluga plaćanja računa obuhvaća sve platne transakcije kod kojih kreditna institucija na temelju ugovora s primateljem plaćanja prikuplja novčana sredstva platitelja i prikupljeni iznos stavlja na raspolaganje primatelju plaćanja u vremenskim ciklusima određenima ugovorom (npr. račun za struju, vodu, plin i sl.). Pritom kreditna institucija naloge za plaćanje zaprima sama ili preko trećih osoba (Fina, Hrvatska pošta, trgovački lanci). Ukupan broj platnih transakcija izvršenih uslugom plaćanja računa u 2014. iznosio je 25,4 milijuna s ukupnom vrijednosti od 5.978,4 milijuna kuna. Na Slici 6. prikazano je kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti transakcija izvršenih korištenjem usluge plaćanja računa u 2014.

Slika 6. Usluga plaćanja računa

U skladu s prikazanim mjesečno se prosječno izvršavao 2,1 milijun transakcija korištenjem usluge plaćanja računa s prosječnom vrijednosti u iznosu od 498,2 milijuna kuna mjesečno. Prosječna vrijednost jedne transakcije izvršene korištenjem usluge plaćanja računa iznosila je 236 kuna.

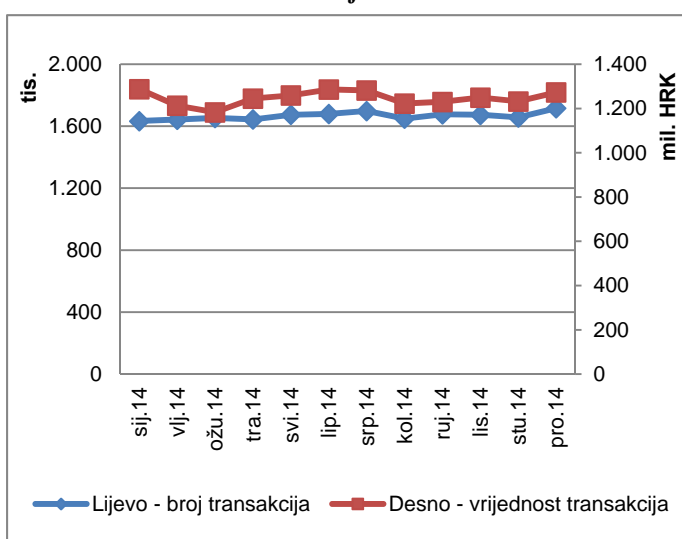
Izvor: HNB

3. Izravna terećenja

Izravna terećenja obuhvaćaju sva izravna terećenja na temelju kojih su u 2014. terećeni računi za plaćanje platitelja na teritoriju RH (npr. plaćanje obveza za komunalne usluge preko ugovora o izravnom terećenju).

U RH je u 2014. ukupno izvršeno 20 milijuna transakcija izravnih terećenja na teret računa za plaćanje platitelja u ukupnoj vrijednosti od 14.961,7 milijuna kuna. Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti transakcija izravnih terećenja u 2014. prikazano je na Slici 7.

Slika 7. Izravna terećenja

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti transakcija izravnog terećenja utvrđeno je kako je prosječan mjesečni broj izravnih terećenja na temelju kojih su u 2014. terećeni računi za plaćanje platitelja na teritoriju RH iznosio 1,7 milijuna transakcija s prosječnom vrijednosti od 1.246,8 milijuna kuna mjesečno. Prosječna vrijednost jedne transakcije izravnog terećenja iznosila je 748 kuna.

Izvor: HNB

4. Terećenja bez naloga

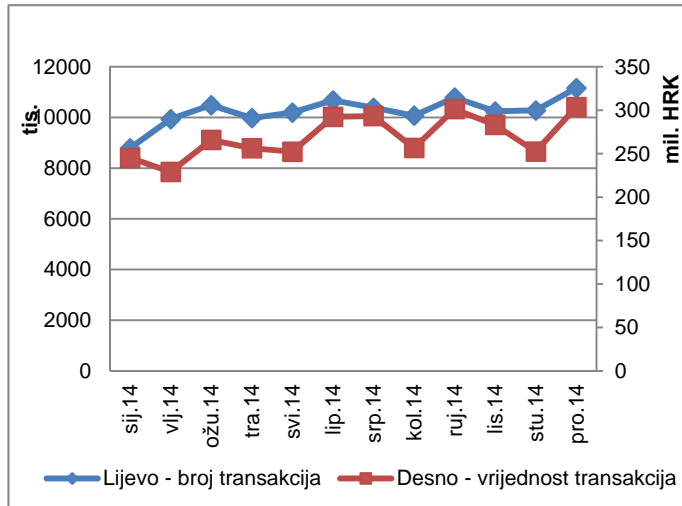
Terećenja bez naloga obuhvaćaju ukupan broj i vrijednost transakcija koje inicira i izvršava kreditna institucija, prijenosom s računa za plaćanje svojega korisnika platne usluge na temelju ugovora s tim korisnikom, a bez posebnog naloga za plaćanje (kamate, naknade za pojedine platne usluge, kao npr. naknada za vođenje računa).

Za potrebe ovog Izvještaja transakcije terećenja bez naloga ne uključuju transakcije prijenosa iznosa rate/anuiteta kredita s računa za plaćanje korisnika platnih usluga na račun kreditne institucije ako je ugovorom o kreditu ugovoren takav prijenos.

U skladu s navedenim u RH je u 2014. izvršeno 115,2 milijuna transakcija terećenja bez naloga u ukupnoj vrijednosti od 3.230,7 milijuna kuna na ime kamata i naknada.

Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti transakcija terećenja bez naloga u 2014. prikazano je na Slici 8.

Slika 8. Terećenja bez naloga

Prema prikazanom broju i vrijednosti transakcija terećenja bez naloga utvrđeno je kako je na razini mjeseca u 2014. godini prosječno izvršeno 9,6 milijuna transakcija terećenja bez naloga s prosječnom vrijednosti od 269,2 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije terećenja bez naloga iznosila je 28 kuna.

Izvor: HNB

5. Transakcije platnim karticama izdanima u RH

Transakcije platnim karticama izdanima u RH obuhvaćaju nacionalne kartične platne transakcije izvršene platnim karticama izdanima od pružatelja platnih usluga izdavatelja u RH. Pružatelji platnih usluga izdavatelji u RH jesu:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica i
2. institucije za elektronički novac koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica.

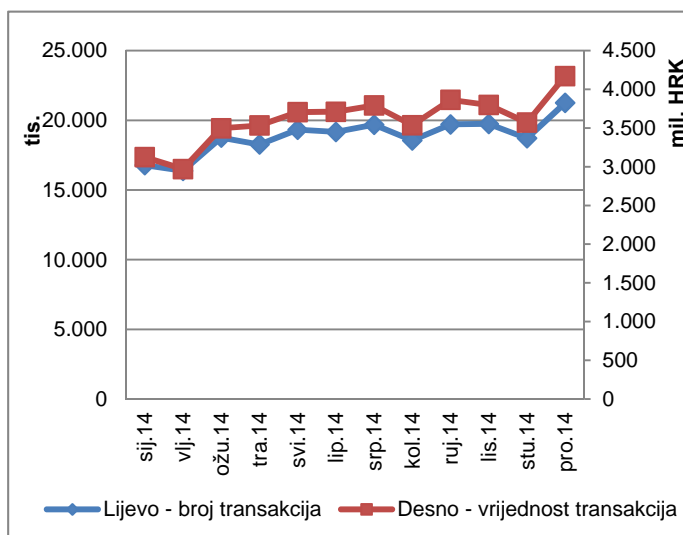
Platne kartice izdane u RH kojima su se izvršavale nacionalne kartične transakcije tijekom 2014. izdavalo je 26 kreditnih institucija i dvije institucije za elektronički novac. Za potrebe ovog Izvještaja u nacionalne kartične transakcije³ uključene su:

- platne transakcije kupnje robe i usluga platnom karticom te
- trajni nalozi i izravna terećenja naplaćeni preko platne kartice.

³ Transakcije podizanja i polaganja gotovog novca platnom karticom, kao i transakcije naknada, kamata, članarina i sl. koje je naplatio izdavatelj preko platne kartice, nisu uključene u nacionalne kartične transakcije.

U skladu s navedenim u 2014. ukupno je izvršeno 206,3 milijuna nacionalnih transakcija platnim karticama izdanima u RH u ukupnoj vrijednosti od 42.561,5 milijuna kuna. Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti nacionalnih transakcija platnim karticama izdanima u RH prikazano je na Slici 9.

Slika 9. Transakcije platnim karticama izdanima u RH

Na razini mjeseca prosječno se izvršilo 17,2 milijuna nacionalnih transakcija platnim karticama izdanima u RH s prosječnom vrijednosti od 3.546,8 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne nacionalne transakcije platnom karticom izdanom u RH iznosila je 206 kuna.

Izvor: HNB

Nacionalne transakcije platnim karticama izdanima u RH podijeljene su u dvije točke: 5.1. Debitne platne kartice i 5.2. Kreditne platne kartice. Kreditne platne kartice obuhvaćaju kreditne, charge, revolving, kartice s odgođenom naplatom i članske kartice.

Od ukupnog broja nacionalnih transakcija platnim karticama izdanima u RH, debitnim karticama izvršeno je 126,5 milijuna transakcija ili 61% s ukupnom vrijednosti od 22.319,6 milijuna kuna ili 52%. Ostatak od ukupnog broja nacionalnih transakcija platnim karticama izdanima u RH izvršen je kreditnim karticama (79,8 milijuna transakcija ili 39% s ukupnom vrijednosti od 20.241,9 milijuna kuna ili 48%).

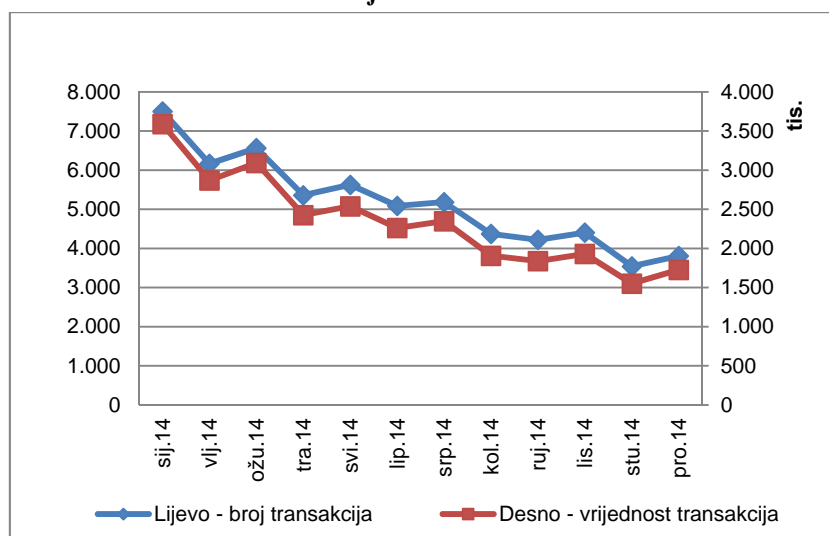
Prosječna vrijednost jedne nacionalne transakcije izvršene debitnom karticom izdanom u RH iznosila je 176 kuna, a nacionalne transakcije izvršene kreditnom karticom izdanom u RH 254 kune.

6. Transakcije čekovima izdanima u RH

Transakcije čekovima izdanima u RH obuhvaćaju isključivo nacionalne platne transakcije kupnje čekom.

U RH je u 2014. ukupno izvršeno 61.837 transakcija kupnje čekom u ukupnoj vrijednosti od 28,1 milijun kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije kupnje čekom iznosila je 454 kune. Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti transakcija kupnje čekom u RH u 2014. prikazano je na Slici 10.

Slika 10. Transakcije čekovima izdanima u RH

Izvor: HNB

Podaci prikazani na Slici 10. upućuju na opadajući trend korištenja čeka kao instrumenta plaćanja te njegov zanemarivi udio u ukupnom broju i vrijednosti svih nacionalnih bezgotovinskih platnih transakcija.

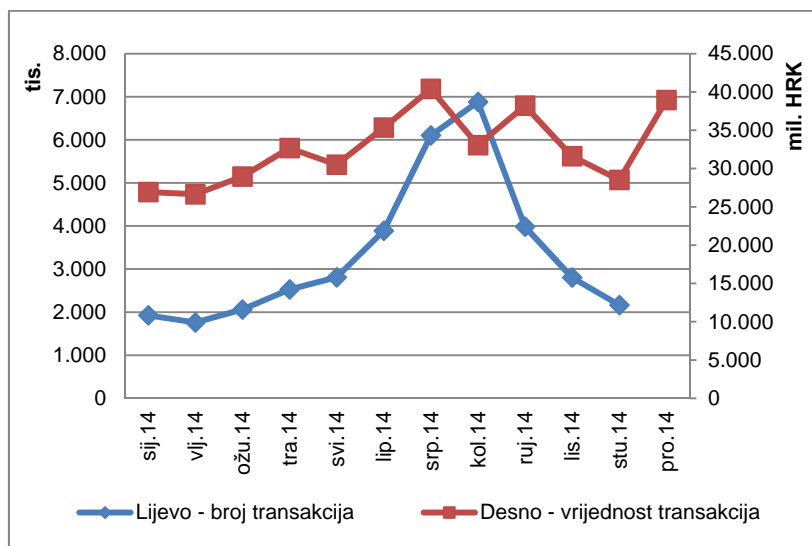
B) MEĐUNARODNE BEZGOTOVINSKE PLATNE TRANSAKCIJE

Međunarodna bezgotovinska platna transakcija jest platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih jedan pružatelj platnih usluga (primatelja plaćanja ili platitelja) posluje u RH, a drugi pružatelj platnih usluga (platitelja ili primatelja plaćanja) posluje prema propisima treće države ili druge države članice. Podaci o međunarodnim bezgotovinskim platnim transakcijama u Izvještaju grupirani su u četiri kategorije:

- Poslani kreditni transferi,
- Primljeni kreditni transferi,
- Transakcije platnim karticama izdanima u RH i
- Transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH.

U RH tijekom 2014. ukupno je izvršeno 39,2 milijuna međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija u ukupnoj vrijednosti od 391.707,4 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne međunarodne bezgotovinske platne transakcije iznosila je 9.988 kuna. Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija prikazano je na Slici 11.

Slika 11. Broj i vrijednost međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija

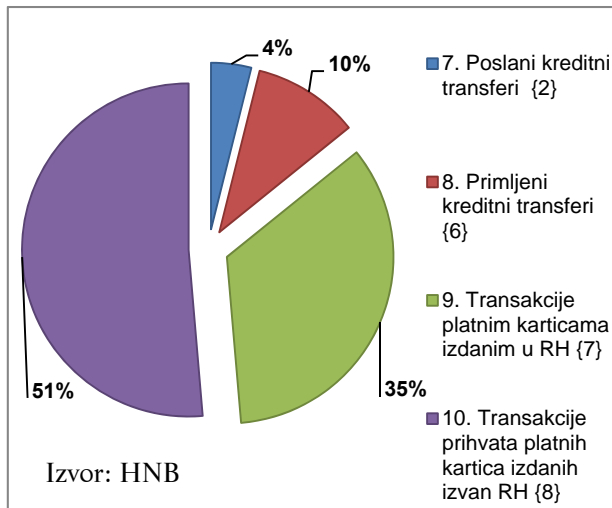

Izvor: HNB

Analizom prikazanih podataka na Slici 11. utvrđeno je kako se mjesečno prosječno izvršavalo 3,3 milijuna međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija s prosječnom vrijednosti od 32.642,3 milijuna kuna mjesečno. Eksplozivni rast broja

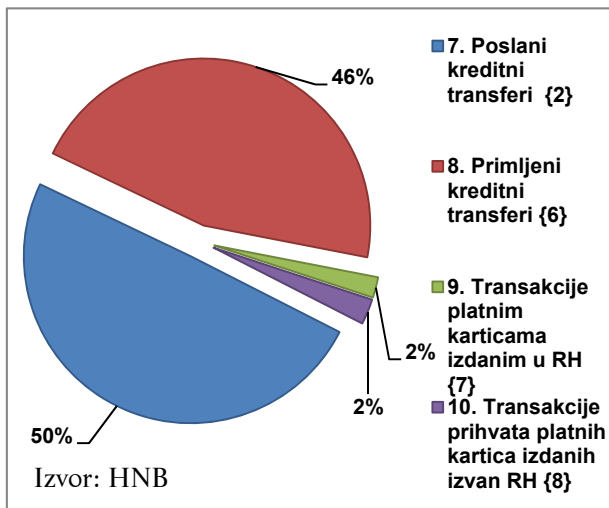
međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija u razdoblju od svibnja do kolovoza 2014. objašnjen je u dijelu povezanom s transakcijama prihvata platnih kartica izdanih izvan RH.

Slika 12. Struktura međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija prema broju izvršenih platnih transakcija

Najveće udjele u ukupnom broju međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija imale su transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH s udjelom od 51,3% i međunarodne transakcije platnim karticama izdanim u RH s udjelom od 34,5/%. (Slika 12.) Slijedile su ih transakcije međunarodnih kreditnih transfera u korist računa za plaćanje u RH s udjelom od 10,3%, a na posljednjem mjestu nalaze se poslani kreditni transferi s udjelom od 3,9%.

Slika 13. Struktura međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih platnih transakcija

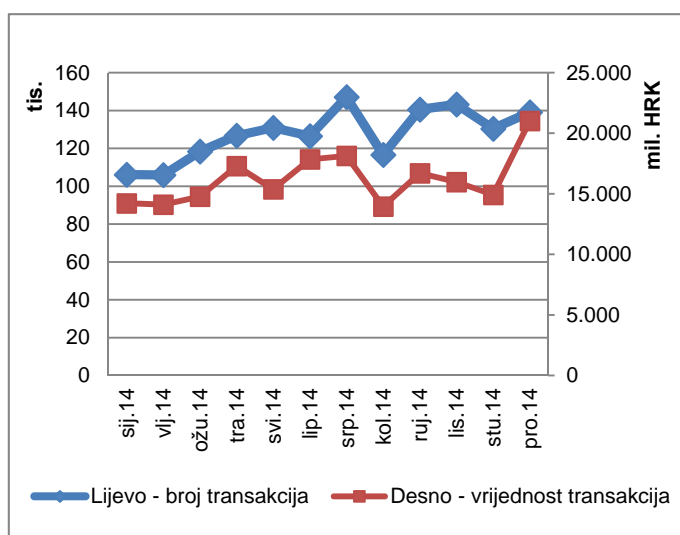
Iz strukture vrijednosti međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija (Slika 13.) utvrđeno je kako udio međunarodnih kreditnih transfera čini više od 95% ukupne vrijednosti, odnosno od ukupne vrijednosti međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija 50% vrijednosti međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija odnosi se na međunarodne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje u RH, a 46%

na međunarodne kreditne transfere izvršene u korist računa za plaćanje u RH. Udio od 2% u ukupnoj vrijednosti međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija zauzimaju i transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH i međunarodne transakcije platnim karticama izdanim u RH. U nastavku teksta detaljnije se analizira svaka od kategorija međunarodnih bezgotovinskih platnih transakcija.

7. Poslani kreditni transferi

Poslani kreditni transferi obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija u RH. Podaci koji se odnose na izvršene kreditne transfere na teret računa za plaćanje kreditnih institucija u RH ne uključuju transakcije koje su kreditne institucije u RH obavile u svoje ime i za svoj račun na financijskom tržištu (npr. plaćanja na deviznom i/ili tržištu kapitala). U 2014. ukupno je izvršeno 1,5 milijuna transakcija poslanih međunarodnih kreditnih transfera u ukupnoj vrijednosti od 194.277,7 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga poslanoga međunarodnoga kreditnog transfera iznosila je 126.866 kuna.

Slika 14. Poslani međunarodni kreditni transferi

Analizom istih podataka na razini mjeseca utvrđeno je kako je u 2014. prosječno izvršeno 127 tisuća poslanih međunarodnih kreditnih transfera s prosječnom vrijednosti od 16.189,9 milijuna kuna mjesečno. Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti poslanih međunarodnih kreditnih transfera prikazano je na Slici 14.

Izvor: HNB

U 2014. od ukupnog broja poslanih međunarodnih kreditnih transfera njih 90% izvršeno je na teret računa za plaćanje poslovnih subjekata u RH u ukupnoj vrijednosti od 179.910,7 milijuna kuna. Na teret računa za plaćanje potrošača u RH izvršeno je 9% ukupnog broja poslanih međunarodnih kreditnih transfera u ukupnoj vrijednosti od 4.029,4 milijuna kuna. Ostatak od 1% udjela odnosio se na udio u broju poslanih međunarodnih kreditnih transfera izvršenih na teret računa za plaćanje kreditnih institucija u RH u ukupnoj vrijednosti od 10.337,7 milijuna kuna.

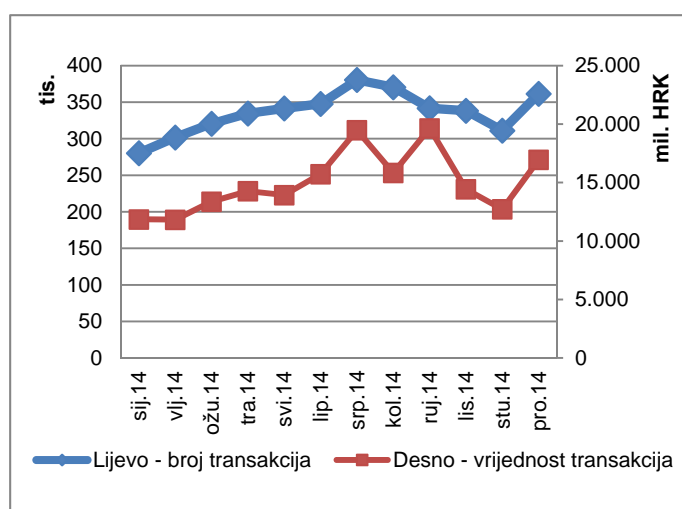
Prosječna vrijednost jednoga međunarodnoga kreditnog transfera izvršenog na teret računa za plaćanje poslovnog subjekta u RH iznosila je 130.120 kuna, na teret računa za plaćanje potrošača u RH 29.647 kuna, a na teret računa za plaćanje kreditne institucije u RH 808.514 kuna.

8. Primljeni kreditni transferi

Primljeni kreditni transferi obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere izvršene u korist računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata i kreditnih institucija u RH.

Prema dostavljenim podacima kreditnih institucija u 2014. ukupno su izvršena 4 milijuna transakcija primljenih međunarodnih kreditnih transfera u ukupnoj vrijednosti od 180.041,3 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga primljenoga međunarodnoga kreditnog transfera u RH iznosila je 44.669 kuna.

Slika 15. Primljeni međunarodni kreditni transferi

Analizom istih podataka na razini mjeseca utvrđeno je kako je u 2014. prosječno izvršeno 336 tisuća primljenih međunarodnih kreditnih transfera s prosječnom vrijednosti od 15.003,4 milijuna kuna mjesečno. Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti primljenih međunarodnih kreditnih transfera prikazano je na Slici 15.

Izvor: HNB

U 2014. od ukupnog broja primljenih međunarodnih kreditnih transfera njih 70,8% izvršeno je u korist računa za plaćanje potrošača u RH u ukupnoj vrijednosti od 22.057,3 milijuna kuna. U korist računa za plaćanje poslovnih subjekata u RH izvršeno je 28,8% ukupnog broja primljenih međunarodnih kreditnih transfera u ukupnoj vrijednosti od 146.177,3 milijuna kuna. Ostatak od 0,4% odnosio se na udio broja primljenih međunarodnih kreditnih transfera izvršenih u korist računa za plaćanje kreditnih institucija u RH u ukupnoj vrijednosti od 11.806,7 milijuna kuna. Iz prikazanih podataka je vidljivo da je najveći dio vrijednosti primljenih međunarodnih kreditnih transfera izvršen u korist računa za plaćanje poslovnih subjekata u RH, dok je najveći dio broja primljenih međunarodnih kreditnih transfera izvršen u korist računa za plaćanje potrošača u RH.

Prosječna vrijednost jednoga međunarodnoga kreditnog transfera izvršenog u korist računa za plaćanje poslovnog subjekta u RH iznosila je 125.825 kuna, u korist računa

za plaćanje potrošača u RH 7.730 kuna, a u korist računa za plaćanje kreditne institucije u RH 761.575 kuna.

9. Transakcije platnim karticama izdanima u RH

Transakcije platnim karticama izdanima u RH obuhvaćaju sve međunarodne transakcije, odnosno transakcije izvršene u inozemstvu, platnim karticama izdanima od pružatelja platnih usluga izdavatelja u RH. Pružatelji platnih usluga izdavatelji u RH jesu:

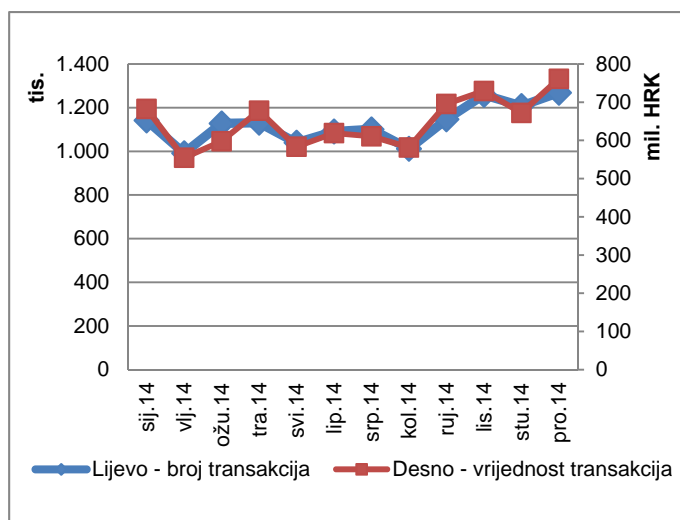
1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica i
2. institucije za elektronički novac koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge izdavanja platnih kartica.

U međunarodne transakcije izvršene platnim karticama izdanim u RH uključene su:

- platne transakcije kupnje robe i usluga platnom karticom i
- platne transakcije podizanja gotovog novca platnom karticom.

Prema dostavljenim podacima pružatelja platnih usluga izdavatelja u RH tijekom 2014. ukupno je izvršeno 13,5 milijuna međunarodnih transakcija platnim karticama izdanima u RH u ukupnoj vrijednosti od 7.765,4 milijuna kuna. Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti međunarodnih transakcija platnim karticama izdanima u RH prikazano je na Slici 16.

Slika 16. Transakcije platnim karticama izdanima u RH

Izvor: HNB

Na razini mjeseca prosječno se izvršio 1,1 milijun međunarodnih transakcija platnim karticama izdanima u RH s prosječnom vrijednosti od 647,1 milijun kuna. Prosječna vrijednost jedne međunarodne transakcije platnom karticom izdanom u RH iznosila je 574 kune.

10. Transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH

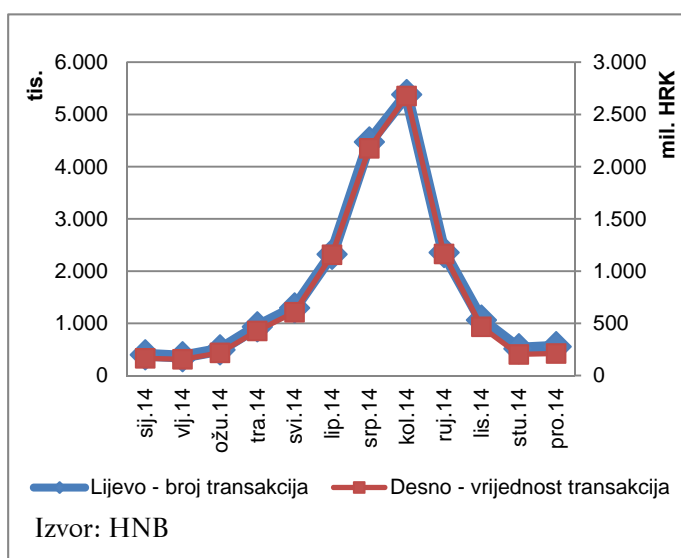
Transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH obuhvaćaju podatke o transakcijama prihvata platnih kartica izdanih od pružatelja platnih usluga izvan RH (u nastavku teksta: inozemni izdavatelj). Pritom su uslugu prihvata platnih kartica izvršili pružatelji platnih usluga prihvatitelji, odnosno:

1. kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih kartica i
2. institucije za elektronički novac koje su od HNB-a dobile odobrenje za pružanje platne usluge prihvaćanja platnih kartica.

Za potrebe ovog Izvještaja ovdje prikazane transakcije obuhvaćaju transakcije prihvata platnih kartica za kupnju robe i usluga izvršene preko EFTPOS uređaja i internetom na prodajnom mjestu preko platne kartice.

U 2014. godini ukupno je evidentirano 20,1 milijun transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja u ukupnoj vrijednosti od 9.623 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja za kupnju robe i usluga iznosila je 478 kuna. Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti transakcija prihvata platnih kartica izdanih izvan RH prikazano je na Slici 17.

Slika 17. Transakcije prihvata platnih kartica izdanih izvan RH

U prva tri mjeseca 2014. prosječna mjesečna vrijednost transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja za kupnju robe i usluga iznosila je 179 milijuna kuna. U razdoblju od travnja do kolovoza primjetan je trend rasta ukupne mjesečne vrijednosti transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja za kupnju robe i usluga, koji u kolovozu doseže svoj maksimum od 2.667 milijuna kuna. Nakon kolovoza i ljetne turističke

sezone uslijedio je pad mjesečne vrijednosti transakcija prihvata platnih kartica inozemnih izdavatelja za kupnju robe i usluga na razine od početka 2014. godine.